

Repertoriul jurisprudenței

LUARE DE POZIȚIE A AVOCATULUI GENERAL
NILS WAHL
prezentată la 3 iulie 2014¹

Cauza C-169/14

**Juan Carlos Sánchez Morcillo,
María del Carmen Abril García
împotriva
Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA**

[cerere de decizie preliminară formulată de Audiencia Provincial de Castellón (Spania)]

„Directiva 93/13/CEE — Clauze abuzive în contractele încheiate cu consumatorii — Mijloace adecvate și eficiente pentru a preveni utilizarea în continuare a clauzelor abuzive — Limitarea posibilităților de acțiune împotriva unei decizii prin care se soluționează opoziția la executare ipotecară — Autonomia procedurală a statelor membre — Principiul efectivității — Protecția jurisdicțională efectivă — Egalitatea armelor”

1. Problematicile referitoare la consecințele și la limitele, în special din perspectiva respectării principiului autonomiei procedurale a statelor membre, ale protecției consumatorilor care decurg din Directiva 93/13/CEE² sunt înaintate Curții în mod recurent. Prezenta cauză oferă acesteia ocazia de a preciza că influența dreptului consumului al Uniunii asupra dreptului procesual al statelor membre nu este nelimitată.

2. Această cauză se raportează în mod direct la modificarea legislativă spaniolă care decurge din Hotărârea Aziz³. Prin această hotărâre, Curtea declarase că reglementarea spaniolă aplicabilă până atunci nu era conformă cu principiul efectivității, întrucât face imposibilă sau excesiv de dificilă, în cadrul procedurilor de executare ipotecară inițiate de vânzători sau de furnizori în care consumatorii sunt debitori urmăriți, aplicarea protecției pe care Directiva 93/13 urmărește să o confere acestora din urmă. Ca urmare a acestei hotărâri, legiuitorul spaniol a modificat anumite dispoziții din Codul de procedură civilă aplicabile procedurilor de executare, pentru a permite ca o opoziție întemeiată pe existența unor clauze abuzive să fie invocată în cadrul unei proceduri de executare ipotecară, menținând în același timp unele dintre acestea.

1 — Limba originală: franceza.

2 — Directiva Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii (JO L 95, p. 29, Ediție specială, 15/vol. 2, p. 273).

3 — C-415/11, EU:C:2013:164.

3. Dispozitivul instituit prin modificarea legislativă menționată este cel care, în prezent, este pus în discuție în mod indirect de anumite instanțe naționale⁴, în special de instanța de trimitere. În cauza principală, instanța națională ridică, în esență, problema dacă, în primul rând, obligația statelor membre, în temeiul articolului 7 din Directiva 93/13, de a utiliza mijloace adecvate și eficace pentru a preveni utilizarea în continuare a clauzelor abuzive în contractele încheiate cu consumatorii de către vânzători sau de furnizori și, în al doilea rând, dreptul la o protecție jurisdicțională efectivă se opun unei dispoziții naționale care nu prevede că pârâtul dintr-o procedură de executare silită poate declara apel împotriva deciziei de respingere a opoziției la executarea respectivă.

I – Cadrul juridic

A – Directiva 93/13

4. Potrivit articolului 6 alineatul (1) din Directiva 93/13:

„Statele membre stabilesc că clauzele abuzive utilizate într-un contract încheiat cu un consumator de către un vânzător sau un furnizor, în conformitate cu legislația internă, nu creează obligații pentru consumator, iar contractul continuă să angajeze părțile prin aceste clauze [a se citi «potrivit dispozițiilor sale»], în cazul în care poate continua să existe fără clauzele abuzive.”

5. Articolul 7 alineatul (1) din directiva menționată prevede că „[s]tatele membre se asigură că, în interesul consumatorilor și al concurenților, există mijloace adecvate și eficace pentru a preveni utilizarea în continuare a clauzelor abuzive în contractele încheiate cu consumatorii de către vânzători sau furnizori”.

B – Dreptul spaniol

6. Legea 1/2013 urmărește, potrivit expunerii de motive a acesteia, să adopte diverse măsuri destinate să îmbunătățească situația debitorilor ipotecari care, dată fiind criza economică și financiară, întâmpină dificultăți legate de îndeplinirea obligațiilor lor financiare. Tot potrivit expunerii de motive, obiectul acestei legi este de a aduce modificări procedurii de executare ipotecară pentru a remedia anumite aspecte incompatibile cu dreptul Uniunii care au fost examinate în Hotărârea Aziz (EU:C:2013:164).

7. Legea 1/2013 modifică, printre altele, articolul 695 din Codul de procedură civilă⁵, care prevede în prezent, în domeniul executării ipotecare, ceea ce urmează:

„Opoziția la executare

1. În procedurile reglementate în prezentul capitol, opoziția la executare formulată de debitorul urmărit nu este admisibilă decât dacă se întemeiază pe următoarele motive:

(1) stingerea garanției sau a obligației garantate, [...]

4 — Prezenta cauză nu este astfel un caz izolat. Legea 1/2013 privind măsurile pentru îmbunătățirea protecției debitorilor ipotecari, restructurarea datoriilor și închirierea de locuințe sociale (Ley 1/2013 de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social) din 14 mai 2013 (BOE nr. 116 din 15 mai 2013, p. 36373, denumită în continuare „Legea 1/2013”) este pusă în discuție în mai multe cauze pendinte în prezent în fața Curții [a se vedea printre altele cauza Cajas Rurales Unidas (C-645/13), în ceea ce privește o trimitere preliminară adresată de Juzgado de Primera Instancia n° 34 de Barcelona referitoare la o problemă similară cu cea ridicată în prezenta cauză].

5 — (Ley de enjuiciamiento civil) din 7 ianuarie 2000 (BOE nr. 7 din 8 ianuarie 2000, p. 575); lege, astfel cum a fost modificată prin Decretul-legi 7/2013 din 28 iunie 2013 (BOE nr. 155 din 29 iunie 2013, p. 48767, denumită în continuare „LEC”).

- (2) o eroare în stabilirea sumei exigibile, [...]
- (3) în cazul executării care vizează bunuri mobile ipotecate sau asupra cărora au fost constituite gajuri fără depozitare, constituirea, asupra acestor bunuri, a unui alt gaj, ipotecă mobilă sau imobiliară sau sechestru înscris anterior sarcinii care se află la originea procedurii, ceea ce va trebui demonstrat prin certificatul de înregistrare aferent;
- (4) caracterul abuziv al unei clauze contractuale care constituie temeiul executării sau care a permis determinarea sumei exigibile.

2. În cazul introducerii opoziției prevăzute la alineatul precedent, grefierul instanței procedează la suspendarea executării și citează părțile în fața instanței care a dat ordonanța de executare. Citarea trebuie să aibă loc cu cel puțin 15 zile înaintea ședinței în cauză. În cadrul acestei ședințe, instanța ascultă părțile, examinează documentele prezentate și adoptă decizia adecvată, sub forma unei ordonanțe, în cursul celei de a doua zile.

3. Decizia de admitere a opoziției întemeiată pe primul și pe al treilea motiv de la alineatul 1 al prezentului articol determină suspendarea executării; decizia de admitere a opoziției întemeiate pe al doilea motiv stabilește suma pentru care executarea trebuie să continue.

În cazul în care este reținut al patrulea motiv, încetarea executării este pronunțată atunci când clauza contractuală constituie temeiul executării. În caz contrar, executarea va continua înlăturându-se aplicarea clauzei abuzive.

4. Decizia prin care se dispune încetarea executării sau neaplicarea unei clauze abuzive poate fi atacată cu apel.

Exceptând aceste ipoteze, deciziile pronunțate cu privire la opoziția prevăzută de prezentul articol nu sunt supuse niciunei căi de atac, iar efectele acestora se limitează exclusiv la procedura de executare în cadrul căreia au intervenit.”

II – Litigiul principal, întrebările preliminare și procedura în fața Curții

8. Cauza principală își află originea într-un litigiu dintre Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA (denumită în continuare „BBVA”), pe de o parte, și domnul Sánchez Morcillo și doamna Abril García (denumiți în continuare „reclamanții”), pe de altă parte, în cadrul unei opoziții la executarea ipotecară asupra locuinței principale a acestora din urmă.

9. Din decizia de trimitere reiese că, la 9 iunie 2003, BBVA a încheiat cu reclamanții, prin act notarial, un contract de împrumut cu garanție ipotecară. Prin acest contract, BBVA a împrumutat suma de 300 500 de euro reclamanților, care s-au obligat să o restituie până la 30 iunie 2028 prin plata a 360 de rate lunare. Reclamanții au garantat această obligație de rambursare prin constituirea unei ipoteci asupra locuinței personale. Conform clauzei 6 bis din contractul de împrumut, în cazul în care debitorii nu își îndeplinesc obligația de plată, iar BBVA declară scadența anticipată a obligației de rambursare, nivelul dobânzii moratorii este de 19 % pe an, nivelul dobânzii legale aplicabile în Spania fiind, în perioada pertinentă, de 4 %.

10. În urma neîndeplinirii de către împrumutați a obligației de plată a ratelor lunare în conformitate cu ceea ce se convenise, la 15 aprilie 2011, BBVA a introdus împotriva reclamanților o cerere de executare ipotecară prin care se solicita ca aceștia să fie somați să plătească și să se procedeze la vânzarea la licitație a proprietății ipotecate ca garanție a respectării de către aceștia a obligației de rambursare.

11. Juzgado de Primera Instancia n° 3 de Castellón (instanța de prim grad nr. 3 din Castellón, Spania), care a fost însărcinată să examineze această cerere, a deschis procedura de executare ipotecară și, după ce a autorizat executarea, a somat reclamantii să plătească.

12. Reclamantii s-au înfățișat în cadrul procedurii și, la 12 martie 2013, au formulat o opoziție la executarea ipotecară, susținând, în esență, în primul rând, că titlul prezentat, și anume o copie a contractului de împrumut ipotecar, nu avea forță executorie și că, în consecință, încuviințarea executării era nulă și, în al doilea rând, că Juzgado de Primera Instancia n° 3 de Castellón nu era instanța competentă.

13. La 19 iunie 2013, Juzgado de Primera Instancia n° 3 de Castellón a dat o ordonanță prin care a respins opoziția și a dispus continuarea executării asupra locuinței care constituia obiectul garanției.

14. Reclamantii au declarat apel împotriva acestei decizii. Întrucât apelul a fost declarat admisibil, acesta a fost trimis spre soluționare la Audiencia Provincial de Castellón (Curtea provincială din Castellón).

15. Această instanță a arătat că articolul 695 alineatul 4 din LEC permite părții care solicită executarea să atace cu apel decizia prin care se admite opoziția și se pune capăt procedurii de executare ipotecară sau prin care se constată existența unei clauze abuzive, dar, prin excluderea posibilității de a formula o cale de atac în celelalte cazuri, nu permite debitorului urmărit să atace cu apel decizia care îi este nefavorabilă.

16. Considerând că această dispoziție ar putea să nu fie conformă cu obiectivul de protecție urmărit de Directiva 93/13, precum și cu dreptul la o cale de atac efectivă consacrat la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), Audiencia Provincial de Castellón a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Este incompatibilă cu articolul 7 alineatul (1) din [Directiva 93/13], care impune statelor membre obligația de a asigura, în interesul consumatorilor, existența mijloacelor adecvate și eficiente pentru a preveni utilizarea clauzelor abuzive în contractele încheiate cu consumatorii de către vânzători sau de furnizori, o normă de procedură precum articolul 695 alineatul 4 din [LEC], care, în ceea ce privește dreptul la o cale de atac împotriva deciziei prin care se soluționează opoziția la executare care are ca obiect bunuri ipotecate sau gajate, permite atacarea cu apel doar a ordonanței prin care se dispune încetarea procedurii sau neaplicarea unei clauze abuzive și exclude calea de atac în celelalte cazuri, ceea ce are ca rezultat imediat faptul că, în timp ce creditorul urmăritor poate formula apel atunci când opoziția debitorului urmărit este admisă și se dispune finalizarea procedurii sau neaplicarea unei clauze abuzive, debitorul consumator nu poate formula o cale de atac în cazul în care opoziția sa este respinsă?
- 2) În domeniul de aplicare al reglementării Uniunii [...] privind protecția consumatorilor prevăzut în Directiva 93/13, este compatibilă cu principiul dreptului la o protecție jurisdicțională efectivă și cu dreptul la un proces echitabil și la arme egale, consacrat[e] de articolul 47 din cartă, o dispoziție de drept național precum articolul 695 alineatul 4 din [LEC], care, în ceea ce privește dreptul la o cale de atac împotriva deciziei prin care se soluționează opoziția la executare cu privire la bunurile ipotecate sau gajate, permite atacarea cu apel doar a ordonanței prin care se dispune încetarea procedurii sau neaplicarea unei clauze abuzive și exclude calea de atac în celelalte cazuri, ceea ce are ca rezultat imediat faptul că, în timp ce creditorul urmăritor poate formula apel atunci când opoziția debitorului urmărit este admisă și se dispune finalizarea procedurii sau neaplicarea unei clauze abuzive, debitorul nu poate formula cale de atac în cazul în care opoziția sa este respinsă?”

17. Prin Ordonanța președintelui Curții din 5 iunie 2014, s-a admis cererea instanței de trimitere de judecare a prezentei cauze potrivit procedurii accelerate prevăzute la articolul 23a din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene și la articolul 105 din Regulamentul de procedură al Curții.

18. Au fost prezentate observații scrise de BBVA, de reclamanți, de guvernul spaniol și de Comisia Europeană.

19. BBVA, guvernul spaniol și Comisia au fost ascultate în cadrul ședinței care a avut loc la 30 iunie 2014.

III – Analiză

A – Cu privire la prima întrebare: respectarea principiului efectivității

20. Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere ridică problema compatibilității, în raport cu principiul efectivității, cu Directiva 93/13 a unei norme procedurale naționale, în speță articolul 695 alineatul 4 din LEC, care limitează, în cadrul procedurilor de executare ipotecară, dreptul de a formula apel la cel îndreptat împotriva ordonanței prin care se decide încetarea executării sau neaplicarea unei clauze abuzive. Cu privire la acest aspect, instanța de trimitere consideră astfel că respectiva dispoziție se opune în mod potențial dreptului debitorilor de a avea acces la un al doilea grad de jurisdicție, în condițiile în care acest drept ar fi recunoscut creditorilor, și declarării nulității unei eventuale clauze abuzive.

21. Trebuie observat că instanța de trimitere a pornit, din câte se pare, de la principiul că modificarea legislativă realizată prin Legea 1/2013 nu ține seama suficient de consecințele care trebuie deduse din Hotărârea Aziz (EU:C:2013:164). Astfel, articolul 695 alineatul 4 din LEC, care, în cadrul procedurii de executare ipotecară, nu permite debitorului urmărit să declare apel împotriva deciziei luate în primă instanță de respingere a opoziției sale, ar compromite efectivitatea protecției consumatorului care decurge din Directiva 93/13.

22. Cu titlu introductiv, deși această problemă nu a fost abordată de instanța de trimitere, ni se pare util să examinăm pe scurt problema dacă articolul 1 alineatul (2) din Directiva 93/13 se opune posibilității Curții de a se declara competentă să se pronunțe cu privire la conformitatea, în raport cu directiva menționată, a dispozițiilor naționale în litigiu.

23. Astfel, BBVA a arătat, în observațiile sale scrise, că dispoziția națională în discuție în litigiul principal, și anume articolul 695 alineatul 4 din LEC, este o dispoziție imperativă care nu figurează în niciun contract și care, prin urmare, nu ar intra în domeniul de aplicare al Directivei 93/13. Aceasta se referă în special la hotărârea pronunțată recent de către Curte în cauza Barclays Bank⁶.

24. Amintim că, în acea cauză, Curtea a declarat că erau excluse din domeniul de aplicare al Directivei 93/13 dispozițiile naționale avute în vedere de trimiterea preliminară. În susținerea acestei concluzii, Curtea a arătat, în primul rând, că dispozițiile naționale care făceau obiectul trimiterii preliminare erau acte cu putere de lege sau norme administrative și nu erau reluate în niciun mod în contractul din litigiul principal⁷, în al doilea rând, că niciuna dintre aceste dispoziții nu se raporta la întinderea

6 — Hotărârea Barclays Bank (C-280/13, EU:C:2014:279).

7 — *Ibidem* (punctul 40).

competențelor instanței naționale pentru a aprecia caracterul abuziv al unei clauze contractuale și, în al treilea rând, că dispozițiile menționate erau aplicabile fără să fi intervenit vreo modificare a domeniului lor de aplicare sau a conținutului lor prin intermediul unei clauze contractuale. Se putea prezuma, așadar, în mod legitim că echilibrul contractual fusese respectat⁸.

25. În această privință, trebuie arătat că, potrivit articolului 1 alineatul (2) din Directiva 93/13, „[d]ispozițiile prezentei directive nu se aplică clauzelor contractuale care reflectă acte cu putere de lege sau norme administrative obligatorii [...]”. Această dispoziție trebuie coroborată cu al treisprezecelea considerent al aceleiași directive, care prevede în special că „formularea «acte cu putere de lege sau norme administrative obligatorii» din articolul 1 alineatul (2) se referă și la normele care, în conformitate cu legea, se aplică între părțile contractante, cu condiția să nu se fi instituit alte acorduri”.

26. În speță, se permite, așadar, în mod legitim să se ridice problema dacă Directiva 93/13 este aplicabilă. Rezultă astfel că nici părțile din litigiul principal, nici Juzgado de Primera Instancia n° 3 de Castellón nu au evocat, într-o manieră sau alta, existența unor clauze care să poată fi considerate abuzive în sensul Directivei 93/13. Pârâții din cadrul procedurii de executare ipotecară se limitaseră, în această privință, să arate că titlul invocat în susținerea cererii de executare ipotecară era afectat de un viciu de formă și că, pe de altă parte, Juzgado de Primera Instancia n° 3 de Castellón nu era competent să se pronunțe. În plus, trimiterea făcută de instanța de trimitere la punctul 1 din anexa la Directiva 93/13, care menționează, printre clauzele prevăzute la articolul 3 alineatul (3) litera (q) din aceeași directivă, pe cele având ca obiect „excluderea sau obstrucționarea dreptului consumatorului de a introduce acțiuni în justiție sau de a exercita orice altă cale de atac”, ar putea permite să se creadă că ceea ce este, în speță, în litigiu nu rezultă din contractul de împrumut ipotecar de care sunt ținute părțile din litigiul principal, ci din dispozițiile imperative ale Codului de procedură civilă.

27. Cu toate acestea, întrucât a fost evocată în decizia de trimitere clauza dobânzii moratorii de 19 % conținută în contractul de împrumut ipotecar și întrucât, de altfel, problemele privind interpretarea dreptului Uniunii ridicate de instanța națională beneficiază de o prezumție de relevanță, nu se poate exclude că se pune în discuție în prezenta cauză caracterul potențial abuziv al clauzei contractuale privind stabilirea dobânzilor moratorii, situație care poate fi asemănătoare cu cele pe care Curtea le-a examinat în cauzele în care s-au pronunțat Hotărârile Banco Español de Crédito⁹ și Aziz¹⁰. Aceste cauze se raportau tocmai la litigii în care instanța de trimitere ridica problema întinderii puterilor care îi erau conferite prin Directiva 93/13 în vederea aprecierii caracterului abuziv al unor clauze contractuale privind dobânda moratorie.

28. Din toate aceste considerații reiese că aplicabilitatea Directivei 93/13 în cauza principală nu poate fi, așadar, înlăturată *a priori*.

29. În aceste condiții, vom aborda în continuare fondul problemei, expunând în prealabil câteva considerații cu privire la sensul și la întinderea Hotărârii Aziz.

8 — Curtea subliniază că, spre deosebire de cauza în care s-a pronunțat Hotărârea RWE Vertrieb (C-92/11, EU:C:2013:180, punctul 25), părțile nu au convenit cu privire la extinderea domeniului de aplicare al unui regim prevăzut de legiuitorul național (Hotărârea Barclays Bank, EU:C:2014:279, punctul 41).

9 — C-618/10, EU:C:2012:349.

10 — EU:C:2013:164.

1. Sensul și întinderea Hotărârii Aziz în ceea ce privește efectivitatea în raport cu Directiva 93/13 a procedurilor de executare ipotecară

30. În cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Aziz, amintim, în continuarea a ceea ce am menționat în Concluziile noastre prezentate în cauza Macinský și Macinská¹¹, că problema cu care era sesizată Curtea se insera în cadrul problematicii generale a puterilor și a obligațiilor care revin instanței naționale în cadrul controlului caracterului abuziv al clauzelor conținute în contractele încheiate cu consumatorii. Trebuia să se stabilească mai precis responsabilitățile care îi revin instanței sesizate cu o procedură de fond legată de o procedură de executare ipotecară pentru a se garanta, dacă este cazul, efectul util al deciziei pe fond prin care se declară caracterul abuziv al clauzei contractuale care constituie temeiul titlului executoriu și, prin urmare, al deschiderii procedurii de executare menționate¹².

31. Amintind limitele autonomiei procedurale care se impun în temeiul principiului efectivității dreptului Uniunii, Curtea a considerat că reglementarea spaniolă aplicabilă până atunci în materia executării ipotecare era de natură să aducă atingere efectivității protecției urmărite prin Directiva 93/13, în măsura în care aceasta instituia imposibilitatea instanței de fond, în fața căreia consumatorul a introdus o cerere în care invocă caracterul abuziv al unei clauze contractuale care constituie temeiul titlului executoriu, de a adopta măsuri provizorii care să poată să suspende sau să împiedice procedura de executare ipotecară, atunci când adoptarea unor asemenea măsuri s-ar dovedi necesară pentru garantarea deplinei eficacități a deciziei sale finale¹³.

32. Hotărârea Curții urmărește, așadar, să pună în discuție, prin prisma principiului efectivității, o reglementare națională care nu permite consumatorului și *a fortiori* instanței să invoce existența unor clauze abuzive în contract pentru a se opune unei proceduri ipotecare. Raționamentul Curții se întemeie în special pe faptul că, în cadrul sistemului aplicabil până atunci, consumatorul nu era în măsură să se opună – iar instanța în măsură să suspende – o executare ipotecară prin invocarea unor motive întemeiate pe caracterul abuziv al unor clauze conținute în contractul de împrumut în litigiu. Era vorba despre interpretarea unei situații în care părea posibilă *doar* o protecție compensatorie *a posteriori*, protecție care nu era de natură să constituie un mijloc eficient și adecvat pentru a preveni utilizarea în continuare a clauzelor interzise prin Directiva 93/13.

33. Cu alte cuvinte, ceea ce a fost considerat problematic, prin prisma protecției pe care Directiva 93/13 o asigură consumatorilor, a fost faptul că procedura de executare ipotecară era deconectată total de procedura de fond inițiată de consumator pentru a se constata nulitatea anumitor clauze abuzive. Protecția menționată este clar incompletă atunci când, în pofida sesizării pe fond de către debitorul care nu și-a îndeplinit obligația pentru a denunța caracterul abuziv al anumitor clauze ale contractului de împrumut ipotecar, niciun element nu permite blocarea procedurii de executare silită a bunului imobil. Nu procedura de executare ipotecară este repusă în discuție ca atare, ci suprapunerea acesteia cu o acțiune în declararea nulității clauzei sau a clauzelor considerate abuzive.

2. Aprecierea dispoziției procedurale în discuție în cauza principală

34. Prezenta cauză privește un aspect total diferit de cel examinat în Hotărârea Aziz (EU:C:2013:164), întrucât aceasta are în vedere numai norma procedurală conținută la articolul 695 alineatul 4 din LEC, care nu permite introducerea unei căi de atac la o instanță superioară atunci când decizia instanței chemate să soluționeze procedura de executare ipotecară este nefavorabilă consumatorului debitor.

11 — C-482/12, EU:C:2013:765, punctul 72 și următoarele.

12 — Hotărârea Aziz (EU:C:2013:164, punctul 49).

13 — *Ibidem* punctul 59.

35. Articolul 695 alineatul 4 din LEC se raportează la un aspect care nu este reglementat în niciun fel prin Directiva 93/13. Astfel, această directivă nu conține nicio dispoziție referitoare la numărul instanțelor competente să exercite controlul jurisdicțional al clauzelor contractuale care intră în domeniul său de aplicare.

36. Astfel cum Curtea a amintit în mod constant, în lipsa armonizării, acest aspect ține de autonomia procedurală a statelor membre, cu condiția ca modalitățile procedurale aplicabile acțiunilor destinate să asigure protecția drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii să nu fie mai puțin favorabile decât cele care se aplică unor acțiuni similare din dreptul intern (principiul echivalenței) și să nu facă imposibilă în practică sau excesiv de dificilă exercitarea drepturilor conferite de dreptul Uniunii (principiul efectivității)¹⁴.

37. În speță, considerăm că dispoziția națională în discuție în litigiul principal nu este nicidecum problematică prin prisma respectării acestor două principii.

38. În ceea ce privește principiul echivalenței, nu există, în opinia noastră, niciun element care să permită să se concluzioneze că protecția drepturilor pe care ordinea juridică a Uniunii o conferă debitorilor este mai puțin favorabilă decât cea pe care dreptul intern o acordă în acțiuni similare. Rezultă că, din punctul de vedere al drepturilor procedurale ale consumatorului, norma aplicabilă motivelor de opoziție întemeiate pe Directiva 93/13 este comparabilă cu norma aplicabilă motivelor de contestație care se întemeiază pe dispoziții de drept național. Astfel, articolul 695 din LEC exclude apelul debitorului în toate cazurile, indiferent dacă acesta se întemeiază pe caracterul eventual abuziv, în sensul Directivei 93/13, al clauzelor din contractul ipotecar sau pe celelalte motive de opoziție prevăzute de acest articol.

39. Prin prisma principiului efectivității, astfel cum vom arăta în considerațiile care urmează, niciun alt element nu permite să se deducă că dreptul național avut în vedere în speță a făcut imposibilă sau excesiv de dificilă exercitarea drepturilor conferite de Directiva 93/13.

40. Pentru a răspunde la întrebările instanței de trimitere, vom examina mai întâi problema dreptului de a formula o cale de atac în cadrul unei proceduri de executare ipotecară și vom analiza apoi problematica existenței unei situații de dezechilibru între creditorul și debitorul din cadrul unei proceduri de executare ipotecară.

a) Efectivitatea și dreptul debitorului de a formula o cale de atac într-o procedură de executare ipotecară

41. În primul rând, contrar a ceea ce instanța de trimitere pare să sugereze¹⁵, considerăm că cerințele, în materie de efectivitate a protecției prevăzute de Directiva 93/13, care decurg din Hotărârea Aziz (EU:C:2013:164), au fost respectate pe deplin prin introducerea în LEC a posibilității de a invoca un motiv de opoziție la executare, întemeiat pe caracterul abuziv al unor clauze în cadrul procedurii de executare ipotecară. Niciun element nu permite să se deducă din această hotărâre că, dincolo de această adăugare, revenea legiuitorului spaniol sarcina de a introduce o dispoziție care să reglementeze condițiile în care se poate formula apel împotriva unei decizii de soluționare a unei opoziții invocate în cadrul unei astfel de proceduri.

42. În al doilea rând, astfel cum a menționat Comisia, efectivitatea aplicării dreptului Uniunii, care are în mod incontestabil drept corolar dreptul la o protecție jurisdicțională efectivă, consacrat la articolul 47 din cartă, nu impune statelor membre să instituie un nivel dublu de control jurisdicțional.

14 — Hotărârea Peterbroeck (C-312/93, EU:C:1995:437, punctul 12), Hotărârea Unibet (C-432/05, EU:C:2007:163, punctele 39 și 43), precum și Hotărârea van der Weerd și alții (C-222/05-C-225/05, EU:C:2007:318, punctul 28).

15 — Audiencia Provincial de Castellón arată astfel că legiuitorul spaniol ar fi efectuat o „transpunere greșită” a criteriilor stabilite de Curte.

43. Astfel cum a arătat avocatul general Mengozzi în Concluziile sale prezentate în cauza *Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León*¹⁶, în materia protecției consumatorilor, dreptul Uniunii nu conține o obligație specială cu privire la numărul gradelor de jurisdicție pe care statele membre trebuie să le prevadă. Se admite că tratatele nu au intenționat să creeze alte căi procesuale decât cele deja stabilite, cu excepția cazului în care rezultă din structura ordinii juridice naționale că nu există nicio cale de atac care să permită, chiar și pe cale incidentală, asigurarea respectării drepturilor pe care justițiabilii le au în temeiul dreptului Uniunii. De asemenea, până în prezent, cel puțin în materie civilă, Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950, nu a consacrat niciun drept la un dublu grad de jurisdicție¹⁷. În definitiv, principiul protecției jurisdicționale efective conferă particularului un drept de acces la o instanță judecătorească, iar nu la mai multe grade de jurisdicție¹⁸.

44. În al treilea rând, considerăm că norma națională în discuție în litigiul principal, care împiedică pârâtul dintr-o procedură de executare ipotecară să formuleze apel împotriva unei decizii prin care se respinge opoziția sa, nu are drept efect să facă aplicarea drepturilor care îi sunt conferite în temeiul dreptului Uniunii practic imposibilă sau excesiv de dificilă.

45. Dacă ne referim mai întâi la concluziile deduse din jurisprudență, în special la cele din Hotărârea *Aziz* (EU:C:2013:164), rezultă că drepturile conferite consumatorilor în temeiul Directivei 93/13 sunt protejate în mod eficient, din moment ce, pe de o parte, consumatorul dispune de posibilitatea de a invoca existența unor clauze abuzive în fața instanței însărcinate cu examinarea opoziției la executare ipotecară și, pe de altă parte, instanța este abilitată să invoce din oficiu existența unor astfel de clauze și, dacă este cazul, să suspende executarea.

46. Pentru a reveni la cauza principală, în opinia noastră, atât debitorii, cât și prima instanță sesizată au avut posibilitatea de a invoca eventualul caracter abuziv al clauzelor contractuale conținute în contractul de împrumut prevăzut în cauza principală.

47. Desigur, s-a subliniat că, în speță, o problemă constă în faptul că dreptul național aplicabil în momentul procedurii de executare ipotecară nu prevedea ca existența unor clauze abuzive în contractul de împrumut în litigiu să poată constitui un motiv de opoziție la executarea ipotecară sau să poată fi invocată din oficiu de instanța națională sesizată cu o cerere de executare silită.

48. În plus, decurge din elementele furnizate de instanța de trimitere că prima instanță sesizată nu s-a pronunțat cu privire la eventuala existență a unei clauze abuzive în contractul de împrumut ipotecar în discuție în cauza principală.

49. Rezultă astfel din decizia de trimitere că opoziția la executarea ipotecară în litigiu a fost prezentată la 12 martie 2013, respectiv anterior intrării în vigoare a Legii 1/2013. Reclamanții nu au fost, așadar, în măsură să se prevaleze de caracterul abuziv al clauzelor conținute în contractul de credit ipotecar în susținerea opoziției lor.

16 — C-413/12, EU:C:2013:532, punctul 23).

17 — *Ibidem* (în special punctele 23 și 29. Amintim în această privință că, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, articolul 6 alineatul (1) din convenția menționată nu obligă statele contractante să creeze instanțe de apel și de recurs în materie civilă (a se vedea printre altele Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea *Antonenko* împotriva Rusiei din 23 mai 2006, nr. 42482/02).

18 — A se vedea în această privință Hotărârea *Samba Diouf* (C-69/10, EU:C:2011:524, punctul 69).

50. Cu toate acestea, trebuie subliniat că, în conformitate cu prima dispoziție tranzitorie din Legea 1/2013¹⁹, Juzgado de Primera Instancia n° 3 de Castellón era în măsură să aprecieze din oficiu caracterul abuziv al clauzei contractuale privind dobânda moratorie începând din 14 mai 2013. Posibilitatea ca instanța însărcinată cu executarea să examineze respectiva clauză, să constate sau să nu constate caracterul abuziv al acesteia și, prin urmare, să pronunțe încetarea executării sau să o suspende exista, așadar, deja la 19 iunie 2013, dată la care aceasta s-a pronunțat cu privire la opoziția la executare ipotecară.

51. De asemenea, cea de a patra dispoziție tranzitorie oferea consumatorului posibilitatea de a formula o opoziție extraordinară întemeiată pe existența unor motive noi de opoziție prevăzute, printre altele, la articolul 695 alineatul 4 din LEC. În temeiul acestei dispoziții, reclamanții au avut posibilitatea de a denunța existența unor clauze abuzive în termen de o lună de la intrarea în vigoare a Legii 1/2013, și anume între 16 mai 2013 și 16 iunie 2013.

52. În al patrulea rând, imposibilitatea de a formula apel cu care s-au confruntat reclamanții nu are drept efect privarea acestora de orice cale de atac care să permită ca cererea lor având ca obiect declararea nulității unor clauze contractuale pe care le consideră abuzive să fie judecată pe fond. Astfel cum reiese din jurisprudența Curții, fiecare caz în care se ridică problema dacă o prevedere procedurală internă face imposibilă sau excesiv de dificilă aplicarea dreptului Uniunii trebuie analizat ținând cont de locul pe care respectiva prevedere îl ocupă în cadrul procedurii în ansamblul său, de modul în care se derulează și de particularitățile acesteia în fața diverselor instanțe naționale²⁰.

53. Or, nu trebuie să se piardă din vedere că procedura de executare în discuție în litigiul principal, care are drept obiect recuperarea unei creanțe înzestrată cu un titlu executoriu prezumat valid, este, prin chiar natura sa, foarte diferită de procedura de fond. Revine debitorului, care se consideră eventual lezat, să inițieze o acțiune pe fond, în cadrul căreia instanța sesizată va putea examina toate chestiunile referitoare la existența însăși a dreptului la executare.

54. Astfel cum a menționat Comisia, procedura spaniolă de executare ipotecară menține posibilitatea de a organiza o dezbatere juridică cu privire la problemele referitoare la validitatea creanței și a contractului de împrumut în cadrul unei proceduri de fond deplin contradictorie. În această privință, subliniem că articolul 695 alineatul 4 din LEC, deși arată că, în afara ipotezelor de neexecutare sau de neaplicare a unei clauze abuzive, ordonanțele pronunțate cu privire la opoziția prevăzută de prezentul articol nu sunt supuse niciunei căi de atac, precizează în mod expres că „efectele acestora se limitează exclusiv la procedura de executare în cadrul căreia au intervenit”. Cu alte cuvinte, în ipoteza în care instanța însărcinată cu executarea respinge pretențiile consumatorului debitor, efectele acestei decizii se limitează la procedura de executare.

55. Pe de altă parte, în cazul în care consumatorul decide să inițieze o procedură ordinară pe fond (acțiune în declararea nulității), iar instanța de fond declară una sau mai multe clauze ale contractului de împrumut ipotecar nule, întrucât sunt abuzive, executarea silită a titlului conținut în respectivul contract va fi repusă în discuție în mod inevitabil și, după toate probabilitățile, suspendată. Chiar presupunând că introducerea unei acțiuni în declararea nulității întemeiate pe existența unor clauze abuzive nu are drept efect suspendarea unei proceduri paralele de executare silită, efectivitatea protecției conferite de Directiva 93/13 este, din câte se pare, suficient garantată prin posibilitatea

19 — Potrivit acestei dispoziții, „[p]rezenta lege se aplică procedurile judiciare și extrajudiciare în materie de executare ipotecară inițiate la data intrării în vigoare a legii și în care expulzarea nu a fost pusă încă în aplicare”. Această dispoziție trebuie coroborată cu al doilea paragraf al noului articol 552 alineatul 1 din LEC, care prevede în special că, „[a]tunci când Tribunalul consideră că una dintre clauzele care figurează în unul dintre titlurile executorii [...] poate fi calificată drept abuzivă, ascultă părțile în termen de 15 zile”.

20 — A se vedea Hotărârea Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León (C-413/12, EU:C:2013:800, punctul 34 și jurisprudența citată).

suplimentară oferită consumatorilor și instanței, prin dispozițiile naționale aplicabile procedurii de executare, de a se opune executării ipotecare. Situația avută în vedere în cauza principală se distinge de configurația specială în discuție în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Aziz (EU:C:2013:164), în care executarea ipotecară nu putea fi *în niciun caz* suspendată.

b) Efectivitatea și presupusa existență a unei inegalități procedurale ca urmare a posibilităților de formulare a unei căi de atac oferite creditorului într-o procedură de executare ipotecară

56. În speță, se susține, în special de către Comisie, ideea că, prin privarea consumatorului de orice posibilitate de a formula o cale de atac împotriva ordonanței de respingere a opoziției sale, deși se permite părții adverse, respectiv vânzătorul sau furnizorul, să formuleze o cale de atac la o instanță superioară în cazul unei decizii defavorabile intereselor sale, articolul 695 alineatul 4 din LEC ar plasa consumatorul într-o situație clar dezavantajoasă în raport cu vânzătorul sau furnizorul. Refuzul de a acorda uneia dintre părțile la procedură posibilitatea de a formula apel împotriva unei decizii care nu corespunde intereselor sale, în timp ce această posibilitate este acordată părții adverse, ar fi clar contrară principiului egalității armelor consacrat la articolul 47 al doilea paragraf din cartă. Această concluzie ar fi cu atât mai valabilă cu cât Directiva 93/13 urmărește tocmai un obiectiv de restabilire a egalității între consumatori și vânzători sau furnizori.

57. Această expunere a faptelor, deși prezintă, *a priori*, toate elementele pentru a fi acceptată, rezultă în opinia noastră dintr-o examinare superficială a situației prevăzute în prezenta cauză și este, pentru următoarele motive, departe de a ne convinge.

58. Desigur, nu se poate contesta că, astfel cum a arătat Curtea Europeană a Drepturilor Omului în materie penală²¹, sunt potențial incompatibile cu principiul egalității armelor dispozițiile naționale care creează o asimetrie între părți în ceea ce privește căile de atac în fața unei instanțe superioare.

59. Cu toate acestea, faptul că debitorii urmăriți nu pot formula apel împotriva deciziei prin care se respinge opoziția lor, chiar dacă decizia prin care se dispune încetarea executării sau neaplicarea unei clauze abuzive poate fi atacată în apel, se explică chiar prin natura procedurii de executare.

60. Prezenta cerere de decizie preliminară se înscrie astfel în cadrul unei proceduri de executare ipotecară, al cărei obiect este executarea, la cererea unui creditor, a unui titlu executoriu care rezultă dintr-o ipotecă. O astfel de procedură implică în mod necesar faptul ca un bun să fi fost grevat în prealabil de o garanție și ca, în acest temei, creditorul să poată, în cazul neîndeplinirii de către debitor a obligațiilor sale de rambursare, să se prevaleze de un titlu executoriu validat printr-un act notarial și înscris în cartea funciară. Se prezumă în general că dreptul întemeiat pe titlu este cert și că acest titlu are forță executorie²².

61. Cu alte cuvinte, faptul că posibilitățile de apel se limitează la ipotezele de încetare totală sau parțială a executării se explică cu ușurință prin faptul că, ținând seama de titlul executoriu privilegiat de care s-a prevalat creditorul, principiul trebuie să rămână executarea.

62. Pe de altă parte, în cadrul unei astfel de proceduri, al cărei obiect este limitat și care prezintă un caracter sumar, instanța sesizată nu efectuează, în principiu, o examinare pe fond, iar motivele care justifică suspendarea executării se limitează la cele prevăzute de Codul de procedură civilă.

21 — A se vedea în acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Berger împotriva Franței din 3 decembrie 2002, nr. 48221/99, § 38.

22 — În acest sens, titlul executoriu cu care este înzestrat documentul notarial și recunoașterea ulterioară a interesului creditorului pentru o executare silită rapidă sunt elemente care au fost evidențiate în special de avocatul general Kokott în Concluziile prezentate în cauza Aziz (C-415/11, EU:C:2012:700, punctul 55). De asemenea, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat că o procedură de executare a unui drept întemeiat pe un act notarial care garantează o creanță determinată trebuia, la fel ca și cea întemeiată pe o hotărâre, să fie efectuată într-un termen rezonabil (a se vedea Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Estima Jorge împotriva Portugaliei, *Recueil des arrêts et décisions*, 1998-II).

63. „Privilegiul” aparent de care beneficiază creditorul, căruia, spre deosebire de debitor, i se acordă posibilitatea de a introduce o nouă cale de atac împotriva unei decizii care îi este nefavorabilă, se explică, așadar, prin împrejurarea că procedura ipotecară urmărește tocmai să protejeze titularul unui titlu executoriu privilegiat. Astfel cum a subliniat guvernul spaniol, creditorul ipotecar trebuie să aibă posibilitatea de a-și valorifica titlul executoriu în raport cu o decizie jurisdicțională contrară ordinului de executare prealabil.

64. O decizie contrară ar însemna altfel nerespectarea drepturilor titularului unui titlu executoriu pe care procedura de executare ipotecară urmărește să le protejeze, întrucât aceasta ar permite debitorului să creeze obstacole în calea executării și, prin urmare, în calea punerii în aplicare a unui drept declarat anterior.

65. În consecință, considerăm că este eronat să afirmăm că legislația națională în litigiu plasează consumatorul într-o situație de dezavantaj procedural²³.

66. În acest context, ni se pare important să amintim că Hotărârea Aziz (EU:C:2013:164) impune pur și simplu ca, în procedura de executare ipotecară în cauză, să se permită ca, în susținerea unei opoziții la executare, debitorii urmăriți să poată invoca de asemenea drept motive pe cele referitoare la nulitatea titlului sau a clauzelor sale pentru caracter abuziv sau ca, în procedura pe fond ulterioară, să poată fi adoptată o măsură provizorie de suspendare a executării ipotecare în cazul în care se solicită nulitatea unei clauze de acest tip, posibilități la care nu au recurs reclamantii în speță. Or, Legea 1/2013 răspunde tocmai acestor cerințe, introducând, printre alte modificări, un motiv de opoziție la executare întemeiat pe caracterul abuziv al unui contract care constituie temeiul executării.

67. Din toate aceste considerații reiese că articolul 7 din Directiva 93/13 nu se opune unei dispoziții de drept intern precum articolul 695 alineatul 4 din LEC, care nu permite, în cadrul unei proceduri de executare ipotecară, introducerea unei căi de atac decât împotriva ordonanței prin care se decide încetarea executării.

B – Cu privire la a doua întrebare: respectarea principiului egalității armelor și a dreptului la o protecție jurisdicțională efectivă

68. Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere ridică problema conformității dispoziției naționale în litigiu în raport cu principiul egalității armelor, care face parte din dreptul la o protecție jurisdicțională efectivă consacrat la articolul 47 din cartă.

69. Înainte de a aborda fondul întrebării adresate, trebuie să se stabilească în prealabil dacă Curtea este competentă să se pronunțe în sensul că este confruntată cu o situație de punere în aplicare a dreptului Uniunii în sensul articolului 51 alineatul (1) din cartă²⁴.

70. Astfel cum au menționat BBVA și guvernul spaniol, este posibil să ne îndoim de acest fapt, întrucât, *a priori*, situația juridică în cauză nu este reglementată în mod direct de dreptul Uniunii.

23 — Subliniem că, sesizat cu chestiuni de incompatibilitate ridicate de anumite instanțe spaniole, Tribunal Constitucional (Curtea Constituțională) (a se vedea printre altele Hotărârea 41/1981 din 18 decembrie 1981 și Hotărârea 217/1993 din 30 iunie 1993, precum și Ordonanța 113/2011 din 19 iulie 2011) a subliniat caracterul sumar care caracterizează procedura privind executarea unei garanții reale înscrise și faptul că pârâțul urmărit are în continuare posibilitatea să recurgă la procedura de fond corespunzătoare. Această parte nu poate invoca, așadar, în cadrul procedurii de executare, dreptul la apărare. Într-un mod chiar mai precis, Camera a doua a Tribunal Constitucional ar fi confirmat, în ordonanța din 21 iulie 1988, constituționalitatea imposibilității de a formula un recurs împotriva unei decizii de soluționare a unei opoziții, declarând că aceasta nu aducea atingere principiului egalității părților.

24 — Trebuie amintit că domeniul de aplicare al cartei, în ceea ce privește acțiunea statelor membre, este definit la articolul 51 alineatul (1) din aceasta, potrivit căruia dispozițiile cartei se adresează statelor membre numai în cazul în care acestea pun în aplicare dreptul Uniunii.

71. Desigur, nu trebuie să se piardă din vedere faptul că Curtea are o accepțiune foarte largă cu privire la ceea ce intră în sfera sa de competență, întrucât este evident în prezent că aceasta include toate situațiile de „punere în aplicare a dreptului Uniunii”, această din urmă expresie fiind interpretată în sens larg²⁵.

72. Cu toate acestea, spre deosebire, de exemplu, de ipoteza prevăzută în Hotărârea Åkerberg Fransson, în ceea ce privește legătura existentă cu articolul 2, cu articolul 250 alineatul (1) și cu articolul 273 din Directiva 2006/112/CE²⁶ și cu articolul 325 TFUE, legătura, în cauza principală, cu Directiva 93/13 poate fi identificată cu dificultate, astfel cum dovedește de altfel faptul că trimiterea la directiva menționată a fost, din câte se pare, inserată în cererea de decizie preliminară în urma unei observații formulate de BBVA în cursul procedurii²⁷.

73. Astfel, este dificil de înțeles despre ce dispoziție sau despre ce principiu de drept al Uniunii este mai precis vorba. După cum reiese din considerațiile pe care le-am prezentat ca răspuns la prima întrebare preliminară, în lipsa armonizării modalităților procedurale care reglementează procedurile de executare, chestiunea dreptului de a formula o cale de atac împotriva unei decizii judiciare prin care se soluționează o opoziție la o executare ipotecară este reglementată de principiul autonomiei procedurale. În plus, niciun element nu permite, în stadiul actual al dreptului Uniunii, să se concluzioneze că principiul efectivității se opune unei dispoziții naționale precum articolul 695 alineatul 4 din LEC. O simplă trimitere generală, efectuată de instanța de trimitere, la cerințele de protecție a consumatorilor care decurg din Directiva 93/13 nu poate fi suficientă pentru ca, în speță, Curtea să se declare competentă să răspundă.

74. În opinia noastră, problematica juridică în discuție în cauza principală, care se raportează la dispozițiile naționale în materia căilor de atac puse la dispoziție împotriva unei decizii judiciare prin care se soluționează o opoziție la o executare ipotecară, este reglementată în totalitate de dreptul național și că aceasta nu se raportează la un caz de „punere în aplicare a dreptului Uniunii”. O decizie contrară ar însemna nerespectarea condiției prevăzute la articolul 51 alineatul (1) din cartă, ceea ce ar avea drept efect extinderea domeniului de aplicare al dreptului Uniunii dincolo de competențele acesteia²⁸.

75. În orice caz, presupunând că Curtea decide să considere că este competentă să răspundă la întrebare, niciun element nu ne pare de natură să aducă atingere principiului egalității armelor și dreptului la un proces echitabil.

76. Ținând seama de răspunsul dat la prima întrebare, ar trebui să se considere că nu mai este necesar să se răspundă la cea de a doua întrebare.

77. Astfel, întrucât s-a constatat că dispoziția națională în discuție în cauza principală respectă pe deplin cerințele care decurg din principiul efectivității, nu ne pare necesar să se examineze dacă, în plus, dispoziția menționată este conformă cu dreptul la o protecție jurisdicțională efectivă consacrat la articolul 47 din cartă. Deși această dispoziție acoperă diferite elemente, întinderea dreptului la o protecție jurisdicțională efectivă se confundă în speță, în ceea ce privește posibilitățile de apel oferite împotriva deciziilor prin care se soluționează o opoziție la o executare ipotecară, cu examinarea respectării principiului efectivității efectuată ca răspuns la prima întrebare.

25 — A se vedea printre altele Hotărârea Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105, punctul 16 și următoarele).

26 — Directiva Consiliului din 28 noiembrie 2006 privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată (JO L 347, p. 1, Ediție specială, 09/vol. 3, p. 7).

27 — BBVA a arătat că, în cursul procedurii naționale, instanța de trimitere intenționa să introducă o cerere de decizie preliminară prin invocarea numai a dispozițiilor articolului 47 din cartă, fără nicio trimitere la Directiva 93/13. În urma unei observații a BBVA, instanța de trimitere ar fi decis să reformuleze întrebarea pentru a introduce în dezbatere Directiva 93/13.

28 — Pentru o evocare recentă a principiilor aplicabile, a se vedea, printre altele, Hotărârea Pelckmans Turnhout (C-483/12, EU:C:2014:304, punctele 17-21).

78. Din aceste considerații decurge că principiul egalității armelor, care are legătură cu dreptul la o protecție jurisdicțională consacrat la articolul 47 din cartă, chiar presupunând că este aplicabil în procedura de executare în discuție în cauza principală, nu se opune unei norme de drept național precum articolul 695 alineatul 4 din LEC, care permite, în cadrul unei proceduri de executare ipotecară, introducerea unei căi de atac numai împotriva ordonanței prin care se decide încetarea executării.

IV – Concluzie

79. Având în vedere toate aceste considerații, propunem Curții să răspundă la întrebările adresate de Audiencia Provincial de Castellón după cum urmează:

„Nici principiul efectivității, avut în vedere împreună cu obiectivul de protecție urmărit de Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii, nici dreptul la o protecție jurisdicțională efectivă nu se opun unei dispoziții procedurale naționale care limitează, în cadrul procedurilor de executare ipotecară, dreptul de a formula apel la cel îndreptat împotriva ordonanței prin care se decide încetarea executării sau neaplicarea unei clauze abuzive.”